

บทที่ ๒

การศึกษาวิเคราะห์การคัดเลือกโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็ก

เนื่องจากโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กมีกระจายออกไปทั่วประเทศครอบคลุม ๒๓ จังหวัด การที่จะศึกษาให้ครบทั้ง ๒๓ จังหวัด เป็นสิ่งที่เสียเวลามากและไม่มีความจำเป็น เพราะจะเป็นการทำงานที่มีลักษณะเหมือน ๆ กัน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาเพียงจังหวัดเดียว เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์โดยใช้โครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กของจังหวัดมหาสารคาม สำหรับงบประมาณปี ๒๕๒๖ ทั้งนี้เพราะรายละเอียดโครงการของจังหวัดมหาสารคามสมบูรณ์พอที่จะประเมินระดับความสำคัญของโครงการสำหรับองค์ประกอบต่าง ๆ ได้พอสมควร

๒.๑ รายละเอียดของโครงการตัวอย่าง

สำหรับงบประมาณปี ๒๕๒๖ โครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมชลประทานทั่วประเทศ ๒๓ จังหวัด ได้รับงบประมาณเพื่อกำเนินการก่อสร้างโครงการรวมทั้งสิ้น ๑,๑๔๐,๓๐๐,๐๐๐ บาท และจังหวัดมหาสารคามได้รับงบประมาณ ๒๗,๕๐๘,๗๖๔ บาท หรือคิดเป็น ๒.๔๕ % ของเงินงบประมาณทั่วประเทศ โดยมีโครงการที่เสนอตามแบบ พน. ๓ เพื่อการพิจารณาคัดเลือกรวมทั้งสิ้น ๓๔ โครงการ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ ๒.๑

ตารางที่ ๖.๑ รายละเอียดของโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กจังหวัดมหาสารคาม

โครงการ ที่	ชื่อ โครงการ	ที่ตั้ง โครงการ	เงินลง ทุน(บาท)	ช่วยพื้นที่ เพาะปลูก(ไร่)	ข้อมูล ประกอบ
๑.	ฝายบ้าน คอน	บ.คอนแดง ค.นาซา อ.วาปีปทุม	๔,๐๐๐,๐๐๐	๕๐๐	จัดเข้าแผน พัฒนาชนบท ของจังหวัด
๒.	ฝายห้วย	บ.หลุมแดง ค.เหล่า คอกไม้ อ.เชียงยืน	๔,๐๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐	
๓.	ฝายลำ	บ.บะชม ค.นาสีนวน อ.พยัคฆภูมิ พิสัย	๓,๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐	
๔.	อ่างบ้าน หนอง กลางโคก	บ.หนอง กลางโคก ค.ตงคาน อ.นาแก	๖๖๐,๐๐๐	๓๐๐	
๕.	ฝายห้วย วังแสง	บ.วังแสง ค.วังแสง กิ่ง อ.แกดำ	๒,๖๐๐,๐๐๐	๒๐๐	
๖.	ฝายบ้าน ผักหวาน	บ.ผักหวาน ค.โนนราษี อ.บรบือ	๓,๕๐๐,๐๐๐	๓๐๐	อยู่ในแผนพัฒนา ชนบทภาคจน ของจังหวัด

ตารางที่ ๖.๑ (ต่อ)

โครงการ ที่	ชื่อ โครงการ	ที่ตั้ง โครงการ	เงินลง ทุน(บาท)	ช่วยพื้นที่ เพาะปลูก(ไร่)	ข้อมูล ประกอบ
๗.	อ่างหนอง ใหญ่	บ.กงมวง ค.สำโรง อ.นาเชือก	๗๕๐,๐๐๐	๕๐๐	
๘.	ฝายบ้าน คลองจอบ	บ.คลองจอบ ค.ลานสะแก อ.พิศณุ พิสัย	๒,๖๐๐,๐๐๐	๕๐๐	อยู่ในแผน พัฒนาชนบท ยากจนของ จังหวัด
๙.	ฝายบ้าน หัวฝาย	บ.หัวฝาย ค.หัวโลก อ.วาปีปทุม	๑,๒๐๐,๐๐๐	๑๐๐	อยู่ในแผน พัฒนาชนบท ของจังหวัด
๑๐.	อ่างห้วย ทราย	บ.หนองกุ้ง ค.หนองกุ้ง อ.แกดำ	๒,๐๐๐,๐๐๐	๒๐๐	
๑๑.	อ่างโสก สามรอย	บ.เข็ง ค.เสื่อเตา อ.เชียงยืน	๑,๐๐๐,๐๐๐	๒๐๐	
๑๒.	ฝายกุด กอก	บ.ป่าเป่า ค.ยางน้อย อ.โกสุมพิสัย	๒,๕๐๐,๐๐๐	๓๐๐	อยู่ในแผน พัฒนาชนบท ยากจนของ จังหวัด
๑๓.	อ่างหนอง ขามป้อม	บ.หนองหล่ม ค.คอนหลาน อ.เมือง	๑,๒๐๐,๐๐๐	๓๐๐	อยู่ในแผนพัฒนา ชนบทยากจน ของจังหวัด

ตารางที่ ๖.๑ (ต่อ)

โครงการ ที่	ชื่อ โครงการ	ที่ตั้ง โครงการ	เงินลง ทุน(บาท)	ช่วยพื้นที่ เพาะปลูก(ไร่)	ข้อมูล ประกอบ
๑๔.	ฝายลำ พังงู	ต.เม็กคำ อ.พยุหะภูมิ พิสัย	๘,๐๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐	จัดเข้าแผนพัฒนา จังหวัด
๑๕.	ฝายห้วย แล้ง	บ.นาแหล่ง ต.โพธิ์ไทร อ.วาปีปทุม	๓,๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐	อยู่ในแผนพัฒนา ชนบทยากจน ของจังหวัด
๑๖.	ฝายห้วย กุกขันาค	บ.หนองปาน ต.หนองคู อ.นาคน	๑,๕๐๐,๐๐๐	๑๐๐	
๑๗.	ฝายห้วย จิ้งบึง	บ.บัวแก้ว ต.เลิงแฝก อ.บรบือ	๒,๘๐๐,๐๐๐	๓๐๐	อยู่ในแผนพัฒนา ชนบทยากจน ของจังหวัด
๑๘.	ฝายห้วย วังไฮ	บ.เหล่าจัน ต.แกคำ กิง อ.แกคำ	๓,๒๐๐,๐๐๐	๗๐๐	
๑๙.	ฝายห้วย บาง	บ.คอนแกง ต.นาซา อ.วาปีปทุม	๓,๐๐๐,๐๐๐	๓๐๐	
๒๐.	ฝายห้วย ทราย	ต.หนองคู อ.นาคน	๓,๒๐๐,๐๐๐	๓๐๐	อยู่ในแผนพัฒนา ชนบทยากจน ของจังหวัด

ตารางที่ ๖.๑ (ต่อ)

โครงการ ที่	ชื่อ โครงการ	ที่ตั้ง โครงการ	เงินลง ทุน(บาท)	ช่วยพื้นที่ เพาะปลูก(ไร่)	ข้อมูล ประกอบ
๒๑.	ฝายห้วย วังโป่ง	บ.เหล่าจัน ค.แกก้า กิ่ง อ.แกก้า	๓,๑๐๐,๐๐๐	๓๐๐	อยู่ในแผนพัฒนา ชนบทยากจน ของจังหวัด
๒๒.	ฝายห้วย วังธาง	บ.คิงแก่น ค.แวงคอง อ.พยุคนภูมิ พิสัย	๒,๘๐๐,๐๐๐	๓๐๐	
๒๓.	ฝายห้วย แฉ่ง	ค.โนนภิบาล กิ่ง อ.แกก้า	๓,๐๐๐,๐๐๐	๕๐๐	

ส่วนโครงการที่เหลืออีก ๑๕ โครงการนั้นไม่มีรายละเอียดเพียงพอที่จะใช้ประเมินความสำคัญของโครงการได้ และนอกจากนี้โครงการที่เหลือทั้ง ๑๕ โครงการนี้ ก็ไม่ได้รับการคัดเลือกเพื่อก่อสร้างด้วย ดังนั้น โครงการที่ใช้ในการคัดเลือกจึงมีเพียง ๒๓ โครงการเท่านั้น โดยคิดเป็นเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น ๕๘,๕๑๐,๐๐๐ บาท และช่วยเหลือพื้นที่ได้ ๘,๒๐๐ ไร่

สำหรับโครงการที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อก่อสร้างด้วยระบบการคัดเลือกโครงการในปัจจุบันมีจำนวน ๑๓ โครงการ คือโครงการที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๓ และ ๑๖ โดยใช้เงินลงทุนรวม ๒๗,๘๑๐,๐๐๐ บาท ช่วยเหลือพื้นที่ได้รวม ๔,๙๐๐ ไร่ หรือคิดเป็นเงินลงทุน ๔๗.๒๐ % ของเงินลงทุนจากโครงการทั้งหมดที่เสนอมาเพื่อการคัดเลือกและช่วยเหลือพื้นที่ได้เพียง ๕๑.๐๘ % ของพื้นที่ทั้งหมดที่คาดว่าจะช่วยเหลือได้จากโครงการทั้งหมดที่เสนอมาเพื่อการคัดเลือก

๖.๒ การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์เพื่อหาอัตราผลตอบแทนของโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็ก

จากบทที่ ๕ เราได้ศึกษาและวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์สำหรับโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กไว้แล้ว สามารถสรุปได้ว่า ผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์สำหรับโครงการนั้น หมายถึง ผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากการมีโครงการเมื่อเปรียบเทียบกับการปราศจากโครงการ และเมื่อคิดเพียง ๗๐ % ของผลตอบแทนมากที่สุดที่ควรได้รับ ผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์จากโครงการในแต่ละปี มีดังนี้คือ ผลตอบแทนจากการเพาะปลูกในฤดูฝนจะเท่ากับ ๒๕๐ บาทต่อไร่ ในขณะที่ผลตอบแทนจากการเพาะปลูกในฤดูแล้งจะเท่ากับ ๑,๑๒๗ บาทต่อไร่ ดังนั้น ผลตอบแทนทั้งหมดจากการเพาะปลูกก็คือ ๑,๔๐๗ บาทต่อไร่ เมื่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการซ่อมแซมบำรุงรักษาโครงการในแต่ละปีมีค่าเท่ากับ ๒.๑๕ % ของเงินลงทุนก่อสร้างโครงการ

ส่วนอายุการใช้งานของโครงการทั้งหมดแต่ละโครงการจะเท่ากันคือ มีอายุการใช้งานนาน ๒๐ ปี โดยค่าของซากโครงการที่ก่อสร้างไม่มีค่าเลยเมื่อหมดอายุการใช้งานของโครงการ

สำหรับผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์ในแต่ละปีของโครงการทั้งหมดแต่ละโครงการและอัตราผลตอบแทนจากโครงการสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๖.๒

ตารางที่ ๖.๒ ผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์ของโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กจังหวัดมหาสารคาม

โครงการที่	พื้นที่เพาะปลูก(ไร่)ทุน(บาท)	เงินลงทุน(บาท)	ผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์ในแต่ละปี(บาท)	อัตราผลตอบแทน(%)
๑.	๕๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐	๖๑๗,๕๐๐	๑๒.๒๐
๒.	๑,๐๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐	๑,๓๒๑,๐๐๐	๓๒.๔๔

ตารางที่ ๖.๒ (ต่อ)

โครงการ ที่	พื้นที่ เพาะปลูก(ไร่)	เงินลง ทุน(บาท)	ผลตอบแทนเชิง เศรษฐศาสตร์ ในแต่ละปี(บาท)	อัตราผลตอบแทน(%)
๓.	๕๐๐	๓,๕๐๐,๐๐๐	๖๒๘,๒๕๐	๑๗.๐๕
๔.	๓๐๐	๖๖๐,๐๐๐	๔๐๗,๕๑๐	๖๑.๘๐
๕.	๒๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๒๓๘,๕๐๐	๙.๙๖
๖.	๓๐๐	๓,๕๐๐,๐๐๐	๓๕๙,๐๐๐	๑๐.๒๖
๗.	๕๐๐	๓,๕๐๐,๐๐๐	๖๘๗,๓๓๕	๑๙.๖๕
๘.	๕๐๐	๒,๖๐๐,๐๐๐	๖๔๗,๖๐๐	๒๔.๕๒
๙.	๑๐๐	๑,๒๐๐,๐๐๐	๑๑๕,๕๐๐	๙.๖๒
๑๐.	๒๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๒๓๘,๒๕๐	๑๑.๙๑
๑๑.	๒๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	๒๕๙,๕๐๐	๒๕.๖๕
๑๒.	๓๐๐	๒,๕๐๐,๐๐๐	๓๖๘,๓๕๐	๑๔.๗๓
๑๓.	๓๐๐	๑,๒๐๐,๐๐๐	๓๕๖,๓๐๐	๒๙.๖๖
๑๔.	๑,๐๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐	๑,๓๒๑,๐๐๐	๒๖.๔๒
๑๕.	๕๐๐	๓,๕๐๐,๐๐๐	๖๒๘,๒๕๐	๑๗.๐๕
๑๖.	๑๐๐	๑,๕๐๐,๐๐๐	๑๐๘,๕๕๐	๗.๒๓
๑๗.	๓๐๐	๒,๕๐๐,๐๐๐	๓๖๑,๕๐๐	๑๔.๔๖
๑๘.	๓๐๐	๓,๕๐๐,๐๐๐	๕๑๖,๑๐๐	๑๔.๗๓
๑๙.	๓๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๓๕๗,๖๐๐	๑๒.๕๖
๒๐.	๓๐๐	๓,๕๐๐,๐๐๐	๓๕๓,๓๐๐	๑๐.๐๘
๒๑.	๓๐๐	๓,๑๐๐,๐๐๐	๓๕๕,๕๕๐	๑๑.๔๗
๒๒.	๓๐๐	๒,๕๐๐,๐๐๐	๓๖๑,๕๐๐	๑๔.๔๖
๒๓.	๕๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๖๓๕,๐๐๐	๒๑.๑๖

๖.๓ การคัดเลือกโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กโดยระบบที่เสนอแนะ

สำหรับระบบการคัดเลือกโครงการที่เสนอแนะนี้ จะต้องคำนวณหาผลรวมของคะแนนความสำคัญจากองค์ประกอบทั้งหมดของโครงการเสียก่อน ซึ่งก็คือ การคำนวณหาผลตอบแทนรวมจากเชิงเศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และความจำเป็นต้องการโครงการของประชาชนนั่นเอง ซึ่งค่าผลตอบแทนรวมทั้งหมคนั้นเป็นค่าที่เราต้องการให้ไ้มากที่สุด จึงนำไปใช้ในการสร้างรูปแบบทางคณิตศาสตร์ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาสำหรับคัดเลือกโครงการด้วยเทคนิคการโปรแกรม ศูนย์ - หนึ่งเชิงเส้นตรง เพื่อให้เมื่อคัดเลือกโครงการจนครบตามงบประมาณแล้วได้ผลตอบแทนรวมทั้งหมคมากที่สุด

เนื่องจากข้อมูลรายละเอียดของโครงการตัวอย่างที่ใช้ศึกษา เป็นข้อมูลที่ใช้สำหรับระบบการคัดเลือกในปัจจุบันจึงไม่มีการพิจารณาเกี่ยวกับความสำคัญของโครงการสำหรับองค์ประกอบทั้ง ๑๔ อย่าง และข้อมูลที่มีก็ไม่สมบูรณ์พอเพียงที่จะสามารถประเมินระดับความสำคัญของโครงการสำหรับองค์ประกอบทั้งหมดได้ ดังนั้นก่อนที่จะตั้งรูปแบบทางคณิตศาสตร์ จึงต้องทำการพิจารณาเกี่ยวกับความสำคัญของโครงการสำหรับองค์ประกอบต่าง ๆ เท่าที่สามารถกระทำได้ แล้วจึงจะทำการคำนวณหาผลตอบแทนรวมของโครงการจากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะให้คะแนนความสำคัญต่าง ๆ กัน หลายกรณี

จากข้อมูลที่มีอยู่สามารถใช้พิจารณาเกี่ยวกับความสำคัญของโครงการสำหรับองค์ประกอบต่าง ๆ ได้เพียง ๔ อย่าง คือองค์ประกอบในบริเวณโครงการมีพื้นที่ซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากภาวะแห้งแล้ง ระดับความลาดชันของพื้นที่ในบริเวณโครงการ ผลตอบแทนจากโครงการเมื่อนำไปเพาะปลูก และโครงการเป็นแหล่งพักผ่อนของชุมชน ส่วนองค์ประกอบที่เหลืออีก ๑๐ อย่าง ไม่สามารถนำมาใช้ได้ เพราะข้อมูลที่มีไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะพิจารณาเกี่ยวกับความสำคัญของโครงการได้ จึงกำหนดให้ทุกโครงการมีระดับความสำคัญเท่ากับศูนย์ สำหรับองค์ประกอบทั้ง ๑๔ อย่างนั้น ส่วนการพิจารณาเกี่ยวกับความสำคัญของโครงการสำหรับองค์ประกอบ ๔ อย่างนั้น มีหลักเกณฑ์ดังตารางที่

ตารางที่ ๖.๓ หลักเกณฑ์การพิจารณาระดับความสำคัญของโครงการสำหรับองค์ประกอบ ๔ อย่าง

องค์ประกอบ	หลักเกณฑ์การพิจารณาระดับความสำคัญของโครงการ
ในบริเวณโครงการมีพื้นที่ซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากภาวะแห้งแล้ง	เนื่องจากข้อมูลที่มีเป็นการเรียงลำดับความสำคัญของโครงการที่โครงการใดก่อสร้างโดยยึดนโยบายที่โครงการสนองความต้องการของประชาชนซึ่งมีความจำเป็นและเดือดร้อนจากความแห้งแล้งมากที่สุด ดังนั้น จึงพิจารณาให้โครงการในลำดับแรก ๆ มีความสำคัญมากที่สุดจากโครงการทั้งหมด ๒๓ โครงการ จึงกำหนดให้โครงการลำดับที่ ๑ - ๘ มีระดับความสำคัญเท่ากับ ๓ โครงการลำดับที่ ๙ - ๑๖ มีระดับความสำคัญเท่ากับ ๒ และโครงการลำดับที่ ๑๗ - ๒๓ มีระดับความสำคัญเท่ากับ ๑
ระดับความลาดชันของพื้นที่ในบริเวณโครงการ	เนื่องจากข้อมูลมิได้มีการพิจารณาระดับความลาดชันของพื้นที่ในบริเวณโครงการไว้ แต่มีการจัดโครงการไว้ว่า อยู่ในแผนพัฒนาชนบทยากจนหรือไม่ หากโครงการใดถูกจัดเข้าไว้ในแผนพัฒนาชนบทยากจนของจังหวัดก็ยอมรับว่าพื้นที่ในบริเวณโครงการนั้นย่อมมีระดับความลาดชัน ดังนั้น จึงกำหนดให้โครงการที่ถูกจัดเข้าไว้ในแผนพัฒนาชนบทยากจนของจังหวัด มีระดับความสำคัญเท่ากับ ๓ ส่วนโครงการที่ไม่ได้ถูกจัดเข้าไว้ในแผนพัฒนาชนบทยากจนของจังหวัดก็มีระดับความสำคัญเท่ากับ ๒

ตารางที่ ๖.๓ (ต่อ)

องค์ประกอบ

ผลตอบแทนจากโครงการเมื่อนำ
ไปเพาะปลูก

โครงการ เป็นแหล่งพักผ่อนของชุมชน

หลักเกณฑ์การพิจารณาเกี่ยวกับความสำคัญของ
โครงการ

เนื่องจากข้อมูลที่มีไม่ไ้พิจารณาผลตอบแทน
จากโครงการไว้ แต่มีการคาดหมายพื้นที่
เพาะปลูกที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการ
ซึ่งเมื่อนำไปคำนวณหาอัตราผลตอบแทนก็
สามารถนำมาพิจารณาเกี่ยวกับความสำคัญได้โดย
กำหนดว่าโครงการที่มีอัตราผลตอบแทนมากกว่า
หรือเท่ากับ ๒๔.๓๔ % ให้มีระดับความสำคัญ
เท่ากับ ๓ โครงการที่มีอัตราผลตอบแทนน้อยกว่า
๒๔.๓๔ % แต่มากกว่าหรือเท่ากับ ๑๗.๐๕ %
ให้มีระดับความสำคัญเท่ากับ ๒ โครงการที่มี
อัตราผลตอบแทนน้อยกว่า ๑๗.๐๕ % แต่มาก
กว่าหรือเท่ากับ ๑๑.๒๑ % ให้มีระดับความ
สำคัญเท่ากับ ๑ และโครงการที่มีอัตราผลตอบแทน
น้อยกว่า ๑๑.๒๑ % ให้มีระดับความสำคัญ
เท่ากับ ๐

ข้อมูลที่มีได้มีรายละเอียดไว้แล้วว่าโครงการใด
ใช้เป็นที่พักผ่อนของชุมชนได้หรือแต่มีไ้พิจารณา
เกี่ยวกับความสำคัญไว้ ดังนั้น จึงกำหนดให้โครงการ
ใดที่สามารถใช้เป็นที่พักผ่อนของชุมชน
ก็ให้มีระดับความสำคัญเท่ากับ ๒ แต่โครงการ
ที่มีได้มีประโยชน์ในการ เป็นสถานที่พักผ่อนของ
ชุมชนก็ให้มีระดับความสำคัญเท่ากับ ๐

ต่อไปจะแสดงผลของการประเมินระดับความสำคัญของโครงการทั้ง ๒๓ โครงการสำหรับองค์ประกอบทั้ง ๑๘ อย่าง ดังตารางที่ ๖.๕ โดยมีความหมายของค่าขององค์ประกอบที่ ๑ ถึง ๑๘ ดังตารางที่ ๖.๔

ตารางที่ ๖.๔ ความหมายของค่าขององค์ประกอบที่ ๑ ถึง ๑๘

องค์ประกอบที่	คำอธิบาย
๑.	ในบริเวณโครงการมีพื้นที่ซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากภาวะแห้งแล้ง
๒.	โครงการสร้างแหล่งน้ำอุปโภค
๓.	โครงการสร้างแหล่งน้ำบริโภค
๔.	ระดับความลาดชันของพื้นที่ในบริเวณโครงการ
๕.	ในบริเวณโครงการมีพื้นที่นอกเขตชลประทาน
๖.	พื้นที่ทำการเกษตรในบริเวณโครงการ
๗.	จำนวนโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กที่ก่อสร้างเสร็จแล้วในบริเวณโครงการ
๘.	ผลตอบแทนจากโครงการ เมื่อนำไปเพาะปลูก
๙.	โครงการสร้างความพึงพอใจให้กับชุมชน
๑๐.	จำนวนประชากรในบริเวณโครงการ
๑๑.	ปริมาณน้ำฝนในบริเวณโครงการ
๑๒.	โครงการช่วยพัฒนาประสิทธิภาพของชุมชนโดยให้รู้จักรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม
๑๓.	ผลตอบแทนจากโครงการ เมื่อนำไปเลี้ยงสัตว์
๑๔.	รายได้เฉลี่ยของประชากรในบริเวณโครงการ
๑๕.	พท. ทำการเกษตรของคนของประชากรในบริเวณโครงการ
๑๖.	การคมนาคมในบริเวณโครงการ
๑๗.	โครงการช่วยป้องกันน้ำท่วม
๑๘.	โครงการเป็นแหล่งพักผ่อนของชุมชน

ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาและวิเคราะห์การคัดเลือกโครงการจากการให้คะแนนความสำคัญขององค์ประกอบ ๒ กรณี คือกรณีเมื่อให้คะแนนความสำคัญโดยถือค่าเฉลี่ยจากการสอบถามสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็ก และกรณีเมื่อถือค่าเฉลี่ยจากการสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็ก เช่นกรณีแรกโดยยกเว้นองค์ประกอบ "ผลตอบแทนจากโครงการเมื่อนำไปเพาะปลูก" ที่เพิ่มคะแนนความสำคัญให้มากขึ้นเท่ากับคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบ "ในบริเวณโครงการมีพื้นที่ซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากภาวะแห้งแล้ง"

กรณีการให้คะแนนความสำคัญขององค์ประกอบทุกตัวตามที่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการเห็นสมควรว่าจะให้คะแนนความสำคัญขององค์ประกอบเป็นไปเช่นนั้นในสถานการณ์ปัจจุบัน จากการศึกษาและศึกษาจะพบว่ากรณีนี้จะเน้นความสำคัญไปที่ผลตอบแทนเชิงรัฐศาสตร์มากกว่าผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์อย่างมาก และเป็นการให้คะแนนความสำคัญเพื่อที่จะสนองนโยบายของการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในปัจจุบัน

สำหรับคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบที่ ๑ ถึง ๑๕ มีค่าเท่ากับ ๘๓, ๗๖, ๗๔, ๗๑, ๖๘, ๖๕, ๖๒, ๖๐, ๖๑, ๖๒, ๖๓, ๖๔, ๖๕, ๖๖, ๖๗, ๖๘, ๖๙, ๗๐ และ ๗๑ ตามลำดับ และจากการคำนวณหาผลตอบแทนทั้งหมดของโครงการ ซึ่งผลตอบแทนนี้หมายถึงผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์ร่วมกันจากค่าคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ และระดับความสำคัญของโครงการสำหรับองค์ประกอบนั้น ๆ สามารถสรุปผลตอบแทนของโครงการต่าง ๆ ได้ว่า ผลตอบแทนจากโครงการที่ ๑ ถึง ๒๓ มีค่าเท่ากับ ๔๔๑, ๕๔๑, ๕๕๑, ๕๕๑, ๓๕๑, ๕๖๒, ๕๕๑, ๕๖๒, ๓๐๔, ๓๗๕, ๕๐๔, ๕๕๕, ๕๒๕, ๕๕๕, ๕๐๕, ๓๐๔, ๓๕๖, ๓๗๕, ๕๒๕, ๕๕๖, ๕๕๖, ๕๗๕ และ ๓๒๕ ตามลำดับ

ส่วนรูปแบบทางคณิตศาสตร์สำหรับการคัดเลือกโครงการด้วยเทคนิคการโปรแกรมศูนย์หนึ่งเชิงเส้นตรงสำหรับกรณีนี้เป็นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Max } Z = & 441X_1 + 541X_2 + 491X_3 + 541X_4 + 391X_5 + \\ & 462X_6 + 541X_7 + 562X_8 + 308X_9 + 379X_{10} + \\ & 408X_{11} + 459X_{12} + 529X_{13} + 458X_{14} + 509X_{15} + \\ & 308X_{16} + 349X_{17} + 375X_{18} + 225X_{19} + 296X_{20} + \\ & 296X_{21} + 275X_{22} + 325X_{23} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Subjected to } & 4,000,000X_1 + 4,000,000X_2 + 3,500,000X_3 + \\ & 660,000X_4 + 2,000,000X_5 + 3,400,000X_6 + \\ & 750,000X_7 + 2,600,000X_8 + 1,200,000X_9 + \\ & 2,000,000X_{10} + 1,000,000X_{11} + 2,500,000X_{12} + \\ & 1,200,000X_{13} + 4,000,000X_{14} + 3,500,000X_{15} + \\ & 1,500,000X_{16} + 2,800,000X_{17} + 3,200,000X_{18} + \\ & 3,000,000X_{19} + 3,200,000X_{20} + 3,100,000X_{21} + \\ & 2,800,000X_{22} + 3,000,000X_{23} \leq 27,908,764 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{โดยที่ } & X_i = 0,1 \\ \text{เมื่อ } & i = 1,2,\dots,23 \end{aligned}$$

ส่วนสัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบทางคณิตศาสตร์ กำหนดให้โครงการที่ ๑ ถึง ๒๓ แทนด้วยตัวแปร $X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, X_7, X_8, X_9, X_{10}, X_{11}, X_{12}, X_{13}, X_{14}, X_{15}, X_{16}, X_{17}, X_{18}, X_{19}, X_{20}, X_{21}, X_{22}$ และ X_{23} ตามลำดับ

สำหรับผลของการคัดเลือกโครงการด้วยเทคนิคการโปรแกรมซุนย์หนึ่งเชิงเส้นตรงของกรณีนี้ มีโครงการที่ได้รับการคัดเลือก ๑๓ โครงการคือ โครงการที่ ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๕ และ ๑๖

ส่วนกรณีเมื่อถือค่าเฉลี่ยจากการสอบถามสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ
แหล่งน้ำขนาดเล็ก เช่นกรณีแรกยกเว้นองค์ประกอบ "ผลตอบแทนจากโครงการเมื่อนำไป
เพาะปลูก" ที่เพิ่มคะแนนความสำคัญให้มากขึ้น เท่ากับคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบ
"ในบริเวณโครงการมีพื้นที่ซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากภาวะแห้งแล้ง" กรณีนี้เป็นการให้
ความสำคัญขององค์ประกอบที่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กเห็น
สมควรว่าควรจะเป็นไปในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเน้นความสำคัญที่ผลตอบแทนเชิง
รัฐศาสตร์อย่างมาก เพียงแต่เราเพิ่มความสำคัญของผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์ให้
มากขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังไม่มากเท่ากับผลตอบแทนเชิงรัฐศาสตร์ทั้งหมด เพราะองค์ประกอบ
ที่เป็นผลตอบแทนเชิงรัฐศาสตร์มีหลายตัว แต่เราเพิ่มค่าความสำคัญขององค์ประกอบทาง
เศรษฐศาสตร์ให้มีค่าเท่ากับองค์ประกอบเชิงรัฐศาสตร์เพียงตัวเดียวเท่านั้น

สำหรับคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบที่ ๑ ถึง ๑๘ มีค่าเท่ากับ ๘๓, ๗๖,
๗๔, ๗๑, ๖๔, ๕๖, ๕๐, ๔๓, ๔๔, ๔๕, ๔๒, ๔๐, ๓๒, ๒๕, ๒๗, ๒๐ และ ๑๕
ตามลำดับ และจากการคำนวณหาผลตอบแทนของโครงการจากค่าคะแนนความสำคัญของ
องค์ประกอบต่าง ๆ และระดับความสำคัญของโครงการสำหรับองค์ประกอบนั้น ๆ สามารถ
สรุปผลตอบแทนของโครงการต่าง ๆ ได้ว่าผลตอบแทนจากโครงการที่ ๑ ถึง ๒๓ มีค่า
เท่ากับ ๔๗๔, ๖๔๐, ๕๕๗, ๖๔๐, ๓๘๑, ๕๖๒, ๖๔๐, ๖๒๕, ๓๐๘, ๓๗๕, ๔๗๕, ๕๕๒,
๖๒๕, ๕๕๗, ๕๗๕, ๓๐๘, ๓๗๕, ๔๗๕, ๒๒๕, ๒๕๖, ๒๕๖, ๓๐๘ และ ๓๘๑ ตามลำดับ

ส่วนรูปแบบทางคณิตศาสตร์สำหรับการคัดเลือกโครงการด้วยเทคนิคการโปรแกรม
ศูนย์-หนึ่งเชิงเส้นตรงสำหรับกรณีนี้เป็นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Max } Z = & 474x_1 + 640x_2 + 557x_3 + 640x_4 + 391x_5 + 462x_6 + 640x_7 + \\ & 628x_8 + 308x_9 + 379x_{10} + 474x_{11} + 492x_{12} + 628x_{13} + \\ & 557x_{14} + 575x_{15} + 308x_{16} + 379x_{17} + 474x_{18} + 225x_{19} + \\ & 296x_{20} + 296x_{21} + 308x_{22} + 391x_{23} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{Subjected to } & 4,000,000x_1 + 4,000,000x_2 + 3,500,000x_3 + 660,000x_4 + \\
 & 2,000,000x_5 + 3,400,000x_6 + 750,000x_7 + 2,600,000x_8 + \\
 & 1,200,000x_9 + 2,000,000x_{10} + 1,000,000x_{11} + \\
 & 2,500,000x_{12} + 1,200,000x_{13} + 4,000,000x_{14} + \\
 & 3,500,000x_{15} + 1,500,000x_{16} + 2,800,000x_{17} + \\
 & 3,200,000x_{18} + 3,000,000x_{19} + 3,200,000x_{20} + \\
 & 3,100,000x_{21} + 2,500,000x_{22} + 3,000,000x_{23} \leq 27,908,764
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{โดยที่ } & x_i = 0, 1 \\
 \text{เมื่อ } & i = 1, 2, \dots, 23
 \end{aligned}$$

ส่วนสัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบทางคณิตศาสตร์กำหนดให้โครงการที่ ๑ ถึง ๒๓ แทนควยตัวแปร $x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6, x_7, x_8, x_9, x_{10}, x_{11}, x_{12}, x_{13}, x_{14}, x_{15}, x_{16}, x_{17}, x_{18}, x_{19}, x_{20}, x_{21}, x_{22}$ และ x_{23} ตามลำดับ

สำหรับผลของการคัดเลือกโครงการควยเทคนิคการโปรแกรมศูนย์หนึ่งเชิงเส้นตรงของกรณีที่มีโครงการที่ได้รับการคัดเลือก ๑๓ โครงการคือ โครงการที่ ๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๙, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖ และ ๑๘

๖.๔ การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลตอบแทนของโครงการทั้งหมดจากระบบการคัดเลือกปัจจุบันและที่เสนอแนะ

ผลตอบแทนจากโครงการมี ๒ ประเภทคือ ผลตอบแทนที่ได้จากการคำนวณจากคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ และค่าความสำคัญของโครงการสำหรับองค์ประกอบนั้น ๆ ซึ่งผลตอบแทนนี้เป็นผลตอบแทนรวมของผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์และผลตอบแทนเชิงรัฐศาสตร์ ส่วนผลตอบแทนอีกประเภทหนึ่งก็คือ ผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์ที่เป็นจำนวนเงิน ซึ่งคาดว่าจะได้รับจากโครงการทั้งแสดงรายละเอียดไว้แล้วในบทที่ ๕

การเปรียบเทียบผลตอบแทนจากโครงการทั้งหมดที่ได้รับการคัดเลือกจากระบบการคัดเลือกโครงการในปัจจุบันและระบบการคัดเลือกโครงการที่เสนอแนะนี้ จะเป็นการนำเอาผลตอบแทนจากแต่ละโครงการที่ได้รับการคัดเลือกมารวมกัน แล้วเปรียบเทียบว่าผลตอบแทนจากระบบการคัดเลือกโครงการระบบใดจะให้ผลตอบแทนดีกว่ากัน หากระบบการคัดเลือกโครงการระบบใดให้ผลตอบแทนดีกว่า ก็แสดงว่าระบบการคัดเลือกนั้นย่อมดีกว่าด้วย ดังนั้น จึงควรใช้ระบบการคัดเลือกนั้น

เนื่องจากการศึกษานี้เราให้คะแนนความสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ เป็น ๒ กรณีดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลตอบแทนจากระบบการคัดเลือกโครงการทั้งสองก็จะแยกให้เห็นทั้งสองกรณีเช่นกัน

กรณีเมื่อให้คะแนนความสำคัญของ องค์ประกอบทุกตัวมีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ยจากการสอบถามสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็ก ซึ่งเน้นความสำคัญขององค์ประกอบที่ผลตอบแทนเชิงรัฐศาสตร์ โครงการที่ได้รับการคัดเลือกจากระบบการคัดเลือกที่เสนอแนะมี ๑๓ โครงการคือ โครงการที่ ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔ และ ๑๖ โดยได้รับผลตอบแทนที่ไต่จากการคำนวณจากค่าขององค์ประกอบต่าง ๆ เท่ากับ ๖๐๕๐ หน่วย และได้รับผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์เป็นจำนวนเงิน ๖,๑๕๕,๖๔๕ บาทต่อปี เป็นเวลา ๒๐ ปี จากเงินลงทุนรวม ๒๗,๔๑๐,๐๐๐ บาท หรือเมื่อคิดเป็นอัตราผลตอบแทนเท่ากับ ๒๑.๖๐ % ส่วนโครงการที่ได้รับการคัดเลือกจากระบบการคัดเลือกในปัจจุบัน ๑๓ โครงการ ซึ่งได้รับผลตอบแทนที่ไต่จากการคำนวณจากค่าขององค์ประกอบต่าง ๆ เท่ากับ ๕๕๐๒ หน่วย และได้รับผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์เป็นจำนวนเงิน ๖,๐๑๔,๗๕๕ บาทต่อปี เป็นระยะเวลา ๒๐ ปี จากเงินลงทุนรวม ๒๗,๔๑๐,๐๐๐ บาท หรือเมื่อคิดเป็นอัตราผลตอบแทนเท่ากับ ๒๑.๐๕ %

จะเห็นได้ว่าระบบการคัดเลือกโครงการที่เสนอแนะนี้ จะให้ผลตอบแทนทั้ง ๒ ประเภทมากกว่าระบบการคัดเลือกโครงการที่ใช้ในปัจจุบัน ระบบการคัดเลือกโครงการที่เสนอแนะนี้จะให้ผลตอบแทนจากค่าขององค์ประกอบมากกว่าระบบการคัดเลือกโครงการ

ในปัจจุบันเท่ากับ ๒.๔๔ % และระบบการคัดเลือกโครงการที่เสนอแนะนี้ ก็จะให้อัตราผลตอบแทนมากกว่าระบบการคัดเลือกโครงการในปัจจุบันเท่ากับ ๐.๕๔ % ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่าระบบการคัดเลือกโครงการที่เสนอแนะนี้ย่อมดีกว่าระบบการคัดเลือกโครงการที่ใช้ในปัจจุบันด้วย จึงสมควรที่จะนำมาใช้ปฏิบัติได้

ส่วนกรณีเมื่อให้คะแนนความสำคัญขององค์ประกอบทุกตัวมีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ยจากการสอบถามสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็ก ยกเว้นองค์ประกอบ "ผลตอบแทนจากโครงการเมื่อนำไปเพาะปลูก" ที่เพิ่มคะแนนความสำคัญมากขึ้นเท่ากับขององค์ประกอบ" ในบริเวณโครงการมีพื้นที่ซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากภาวะแห้งแล้ง" ซึ่งเป็นการเพิ่มความสำคัญให้กับผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์ โครงการที่ได้รับการคัดเลือกจากระบบการคัดเลือกโครงการที่เสนอแนะมี ๑๓ โครงการคือ โครงการที่ ๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖ และ ๑๘ โดยได้รับผลตอบแทนที่ได้จากการคำนวณจากค่าขององค์ประกอบต่าง ๆ เท่ากับ ๖๗๕๕ หน่วย และได้รับผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์เป็นจำนวนเงิน ๖,๗๒๒,๗๕๕ บาทต่อปีเป็นระยะเวลา ๒๐ ปี จากเงินลงทุนรวม ๒๗,๖๑๐,๐๐๐ บาท หรือเมื่อคิดเป็นอัตราผลตอบแทนเท่ากับ ๒๓.๕๔ % ส่วนโครงการที่ได้รับการคัดเลือกจากระบบการคัดเลือกในปัจจุบัน ๑๓ โครงการ โดยได้รับผลตอบแทนที่ได้จากการคำนวณจากค่าขององค์ประกอบต่าง ๆ เท่ากับ ๖๕๒๕ หน่วย และได้รับผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์เป็นจำนวนเงิน ๖,๐๑๔,๗๕๕ บาทต่อปีเป็นระยะเวลา ๒๐ ปีจากเงินลงทุนรวม ๒๗,๔๑๐,๐๐๐ บาท หรือเมื่อคิดเป็นอัตราผลตอบแทนเท่ากับ ๒๑.๐๕ %

จะเห็นได้ว่าระบบการคัดเลือกโครงการที่เสนอแนะนี้จะให้ผลตอบแทนทั้ง ๒ ประเภทมากกว่าระบบการคัดเลือกโครงการที่ใช้ในปัจจุบัน ระบบการคัดเลือกโครงการที่เสนอแนะนี้จะให้ผลตอบแทนจากค่าขององค์ประกอบมากกว่าระบบการคัดเลือกโครงการในปัจจุบันเท่ากับ ๓.๓๕ % และระบบการคัดเลือกโครงการที่เสนอแนะนี้ก็จะให้อัตราผลตอบแทนมากกว่าระบบการคัดเลือกโครงการในปัจจุบันเท่ากับ ๒.๔๔ % ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่าระบบการคัดเลือกโครงการที่เสนอแนะนี้ย่อมดีกว่าระบบการคัดเลือกโครงการที่ใช้ในปัจจุบันด้วย จึงสมควรที่จะนำมาใช้ปฏิบัติได้

อนึ่ง จะสังเกตได้ว่าเมื่อให้ความสำคัญขององค์ประกอบผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ก็จะทำให้ผลที่ได้รับจากการคัดเลือกโครงการเปลี่ยนแปลงไป คือจะได้รับอัตราผลตอบแทนจากระบบการคัดเลือกโครงการ ซึ่งเป็นอัตราผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นด้วย นั่นคืออัตราผลตอบแทนจะเพิ่มมากขึ้นจาก ๒๑.๖๐ % เป็น ๒๓.๕๔ % หรือเพิ่มมากขึ้น ๒.๓๔ % นั่นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย